

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

den 9 december 2015 (*)

”Begäran om förhandsavgörande – Sjätte mervärdesskattedirektivet – Undantag från skatteplikt – Artikel 13 B d.6 – Särskilda investeringsfonder – Begrepp – Investering i fastigheter – Förvaltning av särskilda investeringsfonder – Begrepp – Faktisk förvaltning av en fastighet”

I mål C-595/13,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol) genom beslut av den 1 november 2013, som inkom till domstolen den 21 november 2013, i målet

Staatssecretaris van Financiën

mot

Fiscale Eenheid X NV cs,

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av T. von Danwitz, ordföranden på fjärde avdelningen, tillika tillförordnad ordförande på femte avdelningen, samt domarna D. Šváby, A. Rosas (referent), E. Juhász och C. Vajda,

generaladvokat: J. Kokott,

justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 4 mars 2015,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Fiscale Eenheid X NV cs, genom T. Scheer, advocaat, samt K. Bruins och M. Morawski, adviseurs,
- Nederländernas regering, genom M. Bulterman, B. Koopman och H. Stergiou, samtliga i egenskap av ombud,
- Sveriges regering, genom A. Falk, C. Hagerman, E. Karlsson, C. Meyer-Seitz, U. Persson och L. Swedenborg, samtliga i egenskap av ombud,
- Förenade kungarikets regering, genom L. Christie, i egenskap av ombud, biträdd av R. Hill, barrister,
- Europeiska kommissionen, genom W. Roels och C. Soulay, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 20 maj 2015 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 13 B d.6 i rådets sjätte direktiv 77/388/EEG av den 17 maj 1977 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter – Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund (EGT L 145, s. 1; svensk specialutgåva, område 9, volym 1, s. 28), i dess lydelse enligt rådets direktiv 91/680/EEG av den 16 december 1991 (EGT L 376, s. 1; svensk specialutgåva, område 9, volym 2, s. 33) (nedan kallat sjätte direktivet).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Staatssecretaris van Financiën (statssekreterare i finansministeriet med ministerliknande befogenheter) och Fiscale Eenheid X NV cs (nedan kallat X) rörande ett omprövningsbeslut avseende mervärdesskatt för år 1996, som X mottagit.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Mervärdesskattebestämmelserna

3 Enligt artikel 2.1 i sjätte direktivet ska mervärdesskatt bland annat betalas för "tillhandahållande av tjänster som sker mot vederlag inom landets territorium av en skattskyldig person i denna egenskap".

4 I enlighet med artikel 4.4 andra stycket i sjätte direktivet "kan varje medlemsstat anse såsom en enda skattskyldig sådana personer som är etablerade inom landets territorium och som, trots att de är rättsligt oberoende, är nära förbundna med varandra genom finansiella, ekonomiska och organisatoriska band".

5 Artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet har följande lydelse:

"Utan att det påverkar tillämpningen av övriga gemenskapsbestämmelser, skall medlemsstaterna undanta följande verksamheter från skatteplikt och fastställa de villkor som krävs för att säkerställa en riktig och enkel tillämpning och förhindra eventuell skatteflykt, skatteundandragande eller missbruk:

...

d) Följande transaktioner:

...

6. Förvaltning av särskilda investeringsfonder såsom dessa definieras av medlemsstaterna."

6 Artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet har i huvudsak samma lydelse som artikel 135.1 g i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (EGT L 347, s. 1), som upphävde och ersatte sjätte direktivet från och med den 1 januari 2007.

Bestämmelserna avseende tillsyn av investeringar

7 Det första och det andra skälet i rådets direktiv 85/611/EEG av den 20 december 1985 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) (EGT L 375, s. 3; svensk specialutgåva, område 6, volym 2,

s. 116) (nedan kallat direktiv 85/611), har följande lydelse:

”Medlemsstaternas författningsregler beträffande företag för kollektiva investeringar varierar avsevärt, särskilt i fråga om de skyldigheter och den tillsyn som gäller för sådana företag. Dessa olikheter inverkar negativt på villkoren för konkurrens mellan företagen och ger inte likvärdigt skydd för andelsägarna.

Nationella författningar avseende företag för kollektiva investeringar bör samordnas i syfte att inom gemenskapen utjämna villkoren för konkurrens mellan dessa företag och samtidigt tillförsäkra andelsägarna ett effektivare och enhetligare skydd. Sådan samordning kommer att underlätta för ett företag för kollektiva investeringar hemmahörande i en medlemsstat att utbjuda sina andelar i andra medlemsstater.”

8 Tillämpningsområdet för direktiv 85/611 definieras i sjätte skälet på följande sätt:

”Samordningen av medlemsstaternas lagstiftning skall till en början begränsas till att avse företag för kollektiva investeringar av icke slutentyp som utbjuder sina andelar till allmänheten inom gemenskapen och som har som enda syfte att investera i överlåtbara värdepapper ... Regleringen av företag för kollektiva investeringar som inte omfattas av direktivet erbjuder en mängd problem som måste lösas med hjälp av andra bestämmelser, och sådana företag kommer följaktligen att bli föremål för samordning i ett senare skede. ...”

9 Artikel 1.1 och 1.2 i direktiv 85/611, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/108/EG av den 21 januari 2002 (EGT L 41, s. 35), som inte var tillämplig vid tiden för omständigheterna i det nationella målet, har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna skall tillämpa detta direktiv på företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (här nedan kallade ’fondföretag’) hemmahörande inom staternas territorier.

2. Vid tillämpning av detta direktiv skall, om inte annat följer av artikel 2, med *fondföretag* avses företag

– som har till enda syfte att företa kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper och/eller i andra likvida finansiella tillgångar som avses i artikel 19.1 med kapital från allmänheten och som tillämpar principen om riskspridning, och

– vars andelar på begäran av innehavarna återköps eller inlöses[, direkt eller indirekt,] med medel ur företagets tillgångar. En åtgärd som ett fondföretag vidtar för att säkra att börsvärdet av dess andelar inte i någon väsentlig mån avviker från andelarnas nettovärde skall jämföras med återköp eller inlösen.”

10 I enlighet med artikel 5.2 andra stycket i direktiv 85/611, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/107/EG av den 21 januari 2002 (EGT L 41, s. 20), som inte var tillämpligt vid tidpunkten för omständigheterna i det nationella målet, omfattar ”[f]örvaltningen av värdepappersfonder och investeringsbolag ..., vid tillämpningen av detta direktiv, de funktioner som anges i bilaga II, som inte är uttömmande”.

11 I denna bilaga II nämns följande funktioner som ”[f]unktioner som ingår i kollektiv portföljförvaltning”:

– Förvaltning av investeringar.

- Administration:
 - a) Juridiska tjänster och redovisningstjänster avseende fondförvaltningen
 - b) Förfrågningar från kunder
 - c) Värdering och prissättning (inklusive kontrolluppgifter avseende skatter)
 - d) Övervakning av att tillämpliga bestämmelser följs
 - e) Upprätthållande av förteckning över andelsägare
 - f) Fördelning av intäkter
 - g) Emission och inlösen av andelar
 - h) Affärsavveckling (inklusive utskick av certifikat)
 - i) Registerföring
- Saluföring.”

12 Tillsynen av investeringar har förstärkts genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU av den 8 juni 2011 om förvaltare av alternativa investeringsfonder samt om ändring av direktiv 2003/41/EG och 2009/65/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 1095/2010 (EUT L 174, s. 1), som emellertid inte är tillämpligt på omständigheterna i det nationella målet. Av skälen 34 och 58 i det direktivet framgår att direktivet också är tillämpligt på fastighetsfonder.

Nederländsk rätt

13 Enligt artikel 7.4 i 1968 års lag om mervärdesskatt (Wet op de omzetbelasting 1968), i dess lydelse vid tidpunkten för omständigheterna i det nationella målet (nedan kallad lagen om mervärdesskatt), kan ”[f]ysiska personer och organ i den mening som avses i den allmänna lagen om statliga skatter [Algemene wet inzake rijksbelastingen], som är näringsidkare i den mening som avses i förevarande artikel, har hemvist eller är etablerade i Nederländerna eller har ett fast etableringsställe där och vars band på det finansiella, ekonomiska och organisatoriska planet är sådana att de utgör en enhet, på ansökan eller ej från en eller flera av dem, genom handläggares beslut som får överklagas, betraktas som en enda näringsidkare från och med första dagen i månaden efter den månad då handläggaren fattat nämnda beslut. Sätten att bilda, ändra och upphöra med den skattemässiga enheten får fastställas genom minsterbeslut.”

14 Artikel 11.1 i.3 i lagen om mervärdesskatt föreskriver i princip att förvaltning av tillgångar som sammanförs av investeringsfonder och investeringsbolag för kollektiva investeringar ska undantas från mervärdesskatteplikt.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

15 X är ett skattesubjekt i den mening som avses i artikel 7.4 i lagen om mervärdesskatt, det vill säga en skattskyldig person i den mening som avses i artikel 4.4 andra stycket i sjätte direktivet.

16 A Beheer NV (nedan kallad A) ingår i detta skattesubjekt.

17 Under år 1996 ingick A avtal om utförande av olika tjänster med tre bolag med hemvist i Nederländerna. Dessa bolag ingår inte i X. Bolagen har bildats av ett antal pensionsfonder. Efter bildandet har bolagen emitterat andelar och andelsbevis som överförts till tredje parter. Bolagens verksamhet består i att förvärva andelar och andelsbevis, köpa eller sälja fastigheter och förvalta dessa. Bolagen saknar anställd personal. Aktieägarna har krav på att bolagens resultat kommer dem till godo i form av utdelningar.

18 Av ovannämnda avtal framgår att A, mot vederlag, har tillhandahållit dessa bolag följande tjänster:

- "a) Alla uppdrag som följer av A:s funktion som av uppdragsgivaren utsedd direktör.
- b) Alla verkställande uppdrag som uppdragsgivaren är skyldig att utföra till följd av rättsliga föreskrifter, stadgar, förordningar och förvaltningsbeslut.
- c) Förvaltning av uppdragsgivarens tillgångar, såsom denna beskrivs i bilaga 1 till avtalen.
- d) Finansiell rapportering, databehandling och internrevision,
- e) Förfogandet över uppdragsgivarens tillgångar, vilket innefattar köp och försäljning av fast egendom,
- f) Förvärv av andelar och andelsbevis."

19 Bilaga I, som avses i punkt c ovan, har följande lydelse:

"Förvaltningstjänsterna ... ska omfatta

A. Fastighetsförvaltning:

1. Tillsyn över fastigheten och dess användning samt kontakt med hyresgästerna i detta syfte.
2. Anlitande av mäklare för uppdragsgivarens räkning när lokaler eller lägenheter står tomma. Bedömning av hyresgästers kvalitet.
3. Inspektion av de lokaler eller lägenheter som frigjorts samt upprättande av besiktningsprotokoll.
4. Indrivning av hyror ... och hantering av fordringar, samt behandling av bostadsbidrag.
5. Fastställande av budget för större underhåll och genomförande av större underhåll. Teknisk bedömning och kontroll av det större underhållsarbetet ...
6. Genomförande av löpande underhåll och kontroll av detta underhåll.
7. Ansvar för kompletterande leveranser och tjänster. Kontroll av deras kvalitet samt fakturering för dem, till hyresgästerna.
8. Administrativ hantering av ovanstående punkter.
9. Genomförande av löpande juridiska uppdrag. Genomförande av hyreshöjningar och förlängning av hyreskontrakt.

...

20 Samtliga uppdrag som anförtrotts A genom de i det nationella målet aktuella avtalen utförs av A själv eller av tredje parter för A:s räkning eller på A:s ansvar. För de angivna uppdragen har A, från vart och ett av de i det nationella målet aktuella bolagen, mottagit en ersättning som fastställts till 8 procent av den teoretiska årshyran för de fastigheter som ingår i det berörda bolagets tillgångar.

21 X betalade inte någon mervärdesskatt på den ersättning som hade erhållits från dessa tre bolag, eftersom det fann att de tjänster som tillhandahållits antingen av X självt eller av tredje part under X:s ansvar, omfattades av det undantag som föreskrivs i artikel 11.1 i.3 i lagen om mervärdesskatt.

22 Den nationella skattemyndigheten fann emellertid att nämnda undantag enbart omfattade verksamhet som avses i punkterna e och f i de aktuella förvaltningsavtalen, närmare bestämt förvärv och försäljning av fastigheter liksom förvärv av andelar och andelsbevis. Skattemyndigheten riktade därför ett beslut om efterbeskattning till X avseende mervärdesskatt för perioden mellan den 1 januari och den 31 december 1996.

23 Efter en begäran om omprövning av detta beslut sänkte skattemyndigheten beloppet för efterbeskattningen men vidhöll samtidigt att en del av de tjänster som A tillhandahållit inte omfattades av undantaget. X, som inte ansåg sänkningen vara tillräcklig, väckte talan mot skattemyndighetens beslut vid Rechtbank Breda (domstol i Breda). Denna domstol biföll talan och ogiltigförklarade nämnda beslut samt sänkte beloppet ytterligare.

24 Skattemyndigheten överklagade Rechtbank Bredas (domstol i Breda) dom till Gerechtshof te ?s Hertogenbosch (appellationsdomstol i Hertogenbosch), som fastställde första instansens dom.

25 Statssekreteraren för finansiella frågor överklagade Gerechtshof te ?s Hertogenboschs (appellationsdomstol i Hertogenbosch) dom till Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol). I sitt yttrande har generaladvokaten vid Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol) föreslagit att denna domstol ska avvisa överklagandet.

26 Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol) vill få klarhet i huruvida investeringsbolag, såsom de bolag som är aktuella i det nationella målet, i vilka kapital sammanförs från fler än en investerare för att köpa, äga, förvalta och sälja fastigheter i syfte att uppnå en vinst som ska delas ut till samtliga andelsägare i form av utdelning, varvid andelsägarna även bereds vinning genom att deras andelar ökar i värde, ska anses utgöra en "särskild investeringsfond" i den mening som avses i artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet. Ovannämnda domstol vill i synnerhet ha klarhet i huruvida den omständigheten, att kapitalet investeras i fastigheter, utgör hinder mot en tillämpning av nämnda bestämmelse.

27 För det fall att de berörda bolagen kan anses utgöra en särskild investeringsfond, i den mening som avses i artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet, vill Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol) även få klarhet i huruvida den faktiska förvaltningen av fastigheterna, inbegripet all verksamhet som är knuten till uthyrning av lokalerna eller lägenheterna i dessa fastigheter samt underhåll av dessa, verksamhet som bolagen har lagt ut på tredje man, närmare bestämt A, utgör förvaltning, i den mening som avses i nämnda bestämmelse.

28 Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol) har mot denna bakgrund beslutat att vilandeförklara målen och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

"1) Ska artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet tolkas så, att ett företag som har bildats av fler än en investerare enbart i syfte att investera det anskaffade kapitalet i fastigheter, kan anses utgöra en 'särskild investeringsfond' i den mening som avses i denna bestämmelse?

2) Om fråga 1 besvaras jakande, ska artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet tolkas så, att med uttrycket förvaltning även ska avses den faktiska förvaltningen av bolagets fastigheter, som har överlåtits till tredje man?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan, avseende begreppet "särskild investeringsfond"

29 Den hänskjutande domstolen har, såsom framgår av beslutet om hänskjutande, ställt sin första fråga för att få klarhet i huruvida artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet ska tolkas så, att investeringsbolag, såsom de bolag som är aktuella i det nationella målet, i vilka kapitalet sammanförs från fler än en investerare för att köpa, äga, förvalta och sälja fastigheter i syfte att uppnå en vinst som ska delas ut till samtliga andelsägare i form av utdelning, varvid de sistnämnda även bereds vinning genom att deras andelar ökar i värde, ska anses utgöra en "särskild investeringsfond" i den mening som avses i nämnda bestämmelse.

30 Enligt fast rättspraxis utgör undantagen från skatteplikt i artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet förvisso självständiga unionsrättsliga begrepp som i princip ska ges en gemensam definition för undvikande av skillnader mellan medlemsstaterna vid tillämpningen av mervärdesskattesystemet. Medlemsstaterna får således inte ändra innehållet i dessa undantag. Detta gäller dock inte när unionslagstiftaren har överlämnat åt medlemsstaterna att definiera vissa uttryck i ett undantag (se, för ett liknande resonemang, dom Abbey National, C?169/04, EU:C:2006:289, punkterna 38 och 39, dom JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust och The Association of Investment Trust Companies, C?363/05, EU:C:2007:391, punkterna 19 och 20, dom Wheels Common Investment Fund Trustees m.fl., C?424/11, EU:C:2013:144, punkt 16, och dom ATP PensionService, C?464/12, EU:C:2014:139, punkt 40).

31 Artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet ger medlemsstaterna rätt att definiera begreppet "särskilda investeringsfonder" (se dom Wheels Common Investment Fund Trustees m.fl., C?424/11, EU:C:2013:144, punkt 16, och dom ATP PensionService, C?464/12, EU:C:2014:139, punkt 40).

32 Medlemsstaternas rätt att definiera detta begrepp begränsas dock av förbudet mot att inskränka de begrepp i undantaget som har använts av unionslagstiftaren. En medlemsstat kan framför allt inte välja ut vissa särskilda investeringsfonder som ska omfattas av undantaget och utesluta andra, utan att förneka innebörden av själva ordalydelsen i "särskilda investeringsfonder". Denna bestämmelse innebär således endast att medlemsstaterna har befogenhet att i sin interna rättsordning definiera vilka fonder som omfattas av begreppet "särskilda investeringsfonder" (se, för ett liknande resonemang, dom JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust och The Association of Investment Trust Companies, C?363/05, EU:C:2007:391, punkterna 41–43, dom Wheels Common Investment Fund Trustees m.fl., C?424/11, EU:C:2013:144, punkt 17, och dom ATP PensionService, C?464/12, EU:C:2014:139, punkt 41).

33 Medlemsstaternas befogenhet att definiera begreppet "särskilda investeringsfonder" ska också utövas med iakttagande av de syften som eftersträvas med sjätte direktivet samt principen om skatteneutralitet, vilken ligger till grund för det gemensamma systemet för mervärdesskatt (se,

för ett liknande resonemang, dom JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust och The Association of Investment Trust Companies, C?363/05, EU:C:2007:391, punkterna 22 och 43, dom Wheels Common Investment Fund Trustees m.fl., C?424/11, EU:C:2013:144, punkt 18, och dom ATP PensionService, C?464/12, EU:C:2014:139, punkt 42).

34 Syftet med undantaget från skatteplikt för transaktioner som är knutna till förvaltningen av särskilda investeringsfonder är framför allt att underlätta för investerare att placera medel i värdepapper via investeringsföretag, genom att ta bort kostnaderna för mervärdesskatt, och att därigenom säkerställa den skattemässiga neutraliteten i det gemensamma systemet för mervärdesskatt, när det gäller valet mellan direkta placeringar i värdepapper och investeringar via företag för kollektiva investeringar (se dom JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust och The Association of Investment Trust Companies, C?363/05, EU:C:2007:391, punkt 45, dom Wheels Common Investment Fund Trustees m.fl., C?424/11, EU:C:2013:144, punkt 19, och dom ATP PensionService, C?464/12, EU:C:2014:139, punkt 43).

35 Det ska således fastställas, vid tillämpning av sjätte direktivet, huruvida bolag med sådana egenskaper som de bolag har som är aktuella i det nationella målet och vilka består av flera investerare som har till enda syfte att investera de anskaffade tillgångarna i fastigheter, kan anses utgöra "särskilda investeringsfonder", i den mening som avses i artikel 13 B d.6 i detta direktiv.

36 Domstolen erinrar om att de fonder som utgör företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper i den mening som avses i direktiv 85/611 utgör särskilda investeringsfonder (se, för ett liknande resonemang, bland annat, dom Deutsche Bank, C?44/11, EU:C:2012:484, punkt 32, dom Wheels Common Investment Fund Trustees m.fl., C?424/11, EU:C:2013:144, punkt 23, och dom ATP PensionService, C?464/12, EU:C:2014:139, punkt 46). Såsom framgår av artikel 1.2 i direktiv 85/611 utgör företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper företag som har till enda syfte att företa kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper med kapital från allmänheten och som tillämpar principen om riskspridning, och vars andelar på begäran av innehavarna återköps eller inlöses, direkt eller indirekt, med medel ur företagets tillgångar.

37 Vidare ska även sådana fonder anses utgöra särskilda investeringsfonder som, utan att utgöra företag för kollektiva investeringar i den mening som avses i direktiv 85/611, har likadana egenskaper som de sistnämnda och således utför samma transaktioner, eller åtminstone har så likartade drag att de kan anses konkurrera med dessa (se, för ett liknande resonemang, dom Abbey National, C?169/04, EU:C:2006:289, punkterna 53–56, dom JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust och The Association of Investment Trust Companies, C?363/05, EU:C:2007:391, punkterna 48–51, dom Wheels Common Investment Fund Trustees m.fl., C?424/11, EU:C:2013:144, punkt 24, och dom ATP PensionService, C?464/12, EU:C:2014:139, punkt 47).

38 Domstolen konstaterar emellertid att bolag, såsom de som är aktuella i det nationella målet, som bildats av flera investerare enbart i syfte att investera de anskaffade tillgångarna i fastigheter inte kan anses utgöra "företag för kollektiva investeringar", i den mening som avses i direktiv 85/611. En investering som endast utgörs av fastigheter omfattas nämligen inte av direktiv 85/61, eftersom det, i enlighet med dess artikel 1.1 och 1.2, enbart är tillämpligt på överlåtbara värdepapper.

39 För att kunna anses utgöra särskilda investeringsfonder som är undantagna i enlighet med artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet måste sådana bolag som de som är aktuella i det nationella målet följaktligen uppvisa egenskaper som är identiska med egenskaperna hos "företag för kollektiva investeringar", såsom dessa definieras i direktiv 85/611, och utföra samma transaktioner, eller åtminstone ha så liknande drag att de kan anses konkurrera med dessa senare.

40 I detta avseende konstaterar domstolen för det första att undantaget i artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet, såsom generaladvokaten har anfört i punkterna 22–29 i sitt förslag till avgörande, är tillämpligt på investeringsföretag som underkastas särskild statlig tillsyn.

41 Såsom domstolen har påtalat ett flertal gånger i samband med tolkningen av undantaget från skatteplikt för förvaltning av särskilda investeringsfonder, i den mening som avses i nämnda bestämmelse, harmoniserades mervärdesskattebestämmelserna före lagstiftningen avseende auktorisering och tillsyn av investeringsfonder, och i synnerhet före direktiv 85/611 (se dom *Abbey National*, C-169/04, EU:C:2006:289, punkt 55, och dom *JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust och The Association of Investment Trust Companies*, C-363/05, EU:C:2007:391, punkt 32).

42 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 21 i sitt förslag till avgörande, bestämde medlemsstaterna ursprungligen att investeringsfonder var fonder som var statligt reglerade, och således omfattades av särskilda bestämmelser om tillstånd och tillsyn, det vill säga att de underkastades ett tillstånd av de offentliga myndigheterna och en kontroll, särskilt till skydd för investerarna. Genom att hänvisa till medlemsstaternas nationella lagstiftningar vid definitionen av begreppet "företag för kollektiva investeringar", har det således blivit möjligt att endast bevilja investeringar som omfattas av en särskild statlig tillsyn en rätt till undantag från skatteplikt enligt artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet.

43 Av det första och det andra skälet i direktiv 85/611 framgår att skillnader mellan de bestämmelser i medlemsstaterna som reglerar företag för kollektiva investeringar, bland annat vad gäller krav och kontroller som dessa företag ska underkastas, har föranlett unionslagstiftaren att söka samordna dessa i syfte att inom unionen utjämna villkoren för konkurrens mellan dessa företag och samtidigt tillförsäkra andelsägarna ett effektivare och enhetligare skydd samt underlätta för företag för kollektiva investeringar hemmahörande i en medlemsstat att utbjuda sina andelar i andra medlemsstater.

44 Genom direktiv 85/611 införs således gemensamma grundregler om auktorisation, organisation och verksamheter för företag för kollektiva investeringar hemmahörande i medlemsstaterna och för den information de ska offentliggöra.

45 Den omständigheten, att det i direktiv 85/611 har tagits ett första steg mot att reglera tillsynen av investeringsföretag, har begränsat medlemsstaternas utrymme för eget skön vid definitionen av "företag för kollektiva investeringar" i den mening som avses i artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet.

46 Samordningen, på unionsnivå, av lagstiftningen om tillsyn av investeringsföretag har alltså kommit att läggas till medlemsstaternas befogenhet att definiera begreppet. Begreppet "företag för kollektiva investeringar" i den mening som avses i artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet definieras alltså samtidigt i unionsrätten och i den nationella rätten.

47 Domstolen har således slagit fast att både investeringar som omfattas av direktiv 85/611, och därvid omfattas av en särskild statlig tillsyn, och fonder som, utan att vara företag för kollektiva investeringar i den mening som avses i nämnda direktiv, har likadana egenskaper som de

sistnämnda och således utför samma transaktioner, eller åtminstone har så likartade drag att de kan anses konkurrera med dessa, utgör "företag för kollektiva investeringar" som omfattas av undantag i den mening som avses i nämnda bestämmelse (dom *Wheels Common Investment Fund Trustees m.fl.*, C-424/11, EU:C:2013:144, punkterna 23 och 24, och dom *ATP PensionService*, C-464/12, EU:C:2014:139, punkterna 46 och 47).

48 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 27 i sitt förslag till avgörande kan enbart investeringar som omfattas av särskild statlig tillsyn anses omfattas av samma konkurrensvillkor och vända sig till samma krets av investerare. Övriga typer av investeringsföretag kan alltså i princip omfattas av undantaget i artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet under förutsättning att medlemsstaterna även vad gäller dessa föreskriver en särskild statlig tillsyn.

49 Av detta följer, vad gäller det nationella målet, att investeringar som enbart består av fastigheter och som inte omfattas av de unionsrättsliga tillsynsregler som var tillämpliga år 1996, nämligen direktiv 85/611, enbart kan anses utgöra särskilda investeringsfonder, i den mening som avses i artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet, om den nationella rätten föreskriver en särskild statlig tillsyn av sådana fonder.

50 Eftersom det inte framgår av den nationella domstolens uppgifter om så är fallet i det nationella målet, ankommer det på den domstolen att företa denna bedömning.

51 För det fall att den hänskjutande domstolen skulle komma fram till att de tre bolag till vilka A tillhandahållit olika tjänster underkastas särskild statlig tillsyn, är det även nödvändigt att undersöka huruvida dessa bolag också har de övriga egenskaper som krävs för att anses utgöra särskilda investeringsfonder som skulle kunna omfattas av undantag mot bakgrund av det mål som uppställs artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet och principen om skatteneutralitet.

52 I detta avseende anser X och Europeiska kommissionen att egenskaperna hos de bolag som är i fråga i det nationella målet motsvarar egenskaperna hos särskilda investeringsfonder, såsom dessa definierats i domstolens praxis. En särskild investeringsfond kan alltså jämföras med företag för kollektiva investeringar, såsom dessa definieras i direktiv 85/611, när personer har förvärvat delar i denna fond, när avkastningen av denna investering beror på utfallet av den investering som fondförvaltaren gjort under den period under vilken personen är delägare, och när delägarna har rätt till en del av vinsten eller står risken för förvaltningen av fonden (se, för ett liknande resonemang, dom *Wheels Common Investment Fund Trustees m.fl.*, C-424/11, EU:C:2013:144, punkt 27). Domstolen har på samma sätt slagit fast att pensionskassor kan anses utgöra företag för kollektiva investeringar när de finansieras av de personer som ska få pensionerna utbetalda, när sparandet investeras utifrån en princip om riskspridning och när investeringsrisken bärs av pensionskunderna (dom *ATP PensionService*, C-464/12, EU:C:2014:139, punkt 59).

53 Mot bakgrund av vad den hänskjutande domstolen har angett och de handlingar som lämnats in till domstolen verkar detta vara fallet med de bolag som är aktuella i det nationella målet.

54 Dessa bolag sammanför kapital från olika pensionsfonder och har till syfte att köpa, äga, förvalta och sälja fastigheter för att uppnå en så hög vinst som möjligt. Bolagen har utställt andelsbevis som ger innehavaren rätt att i motsvarande mån ta del av vinsten i form av utdelning. Innehavarna av dessa andelsbevis tar också del av vinsten i det berörda bolaget genom att värdet på dessa bevis ökar. Det är innehavarna av andelsbevisen som står risken för investeringarna. De investerare som satsat kapital i ett av dessa bolag står den risk som är knuten till förvaltningen av de tillgångar som samlats i bolaget. Vinsten för dessa investerare, i form av utdelningar, beror på utvecklingen av det berörda bolagets tillgångar. Kapitalet i de i det nationella målet aktuella

bolagen är öppet för olika investerare som har möjlighet att överlåta sina andelsbevis till tredje man om de så önskar. Dessutom kan nya investerare ansluta sig och tillföra nytt kapital i det berörda bolaget.

55 Domstolen konstaterar att den svenska regeringens argument avseende bristen på riskspridning hos fastighetsfonder, inte kan godtas.

56 I detta avseende och vad gäller de företag som är i fråga i det nationella målet, framgår det av de uppgifter som framkommit under förhandlingen och av handlingarna i målet, att de sammanförda tillgångarna investeras i enlighet med principen om riskspridning. Tillgångarna investeras i olika kategorier av fastigheter, såväl bostadsfastigheter som kommersiella fastigheter, och även inom olika geografiska områden.

57 Såsom kommissionen har gjort gällande har den omständigheten att det i förevarande fall är fråga om investeringar i fastigheter ingen inverkan på arten av den verksamhet som de tre i det nationella målet aktuella bolagen bedriver, nämligen fondförvaltning. Artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet avser begreppet "särskilda investeringsfonder" i allmänna ordalag utan att syfta på någon särskild form av investering eller göra skillnad beroende på vilka slags tillgångar fonden investerar i. Det finns alltså inget som antyder att undantaget i nämnda bestämmelse enbart gäller investeringar i värdepapper och att andra former av investeringar inte skulle omfattas av detta undantag. Det framgår varken av sammanhanget eller av lydelsen av artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet att unionslagstiftaren hade för avsikt att begränsa bestämmelsen till att avse enbart företag för kollektiva investeringar som investerar i överlåtbara värdepapper.

58 Den hänskjutande domstolen vill emellertid få klarhet i huruvida det mål som eftersträvas med det undantag som föreskrivs i nämnda bestämmelse, såsom detta formulerats av EU-domstolen, kan uppnås när det är fråga om fastigheter. Den hänskjutande domstolen har därvid särskilt påpekat att EU-domstolen praxis avseende detta undantag enbart avser investeringar i överlåtbara värdepapper.

59 I likhet med vad X har angett konstaterar domstolen i detta avseende att den omständigheten, att dess praxis enbart avser situationer där de sammanförda tillgångarna investerats i värdepapper, beror på saken i de mål som anhängiggjorts vid den fram till nu, eftersom den ännu inte haft tillfälle att pröva omständigheter där det varit fråga om investeringar i andra tillgångar.

60 Såsom anges i sjätte skälet och artikel 24 i direktiv 85/611, och liksom följer av artikel 19.1 e i samma direktiv, i dess lydelse enligt direktiv 2001/108, som inte var tillämplig vid tidpunkten för omständigheterna i det nationella målet, ska samordnandet av tillsynslagstiftningen kunna avse inte bara fondföretag utan även andra företag för kollektiva investeringar (se, för ett liknande resonemang, JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust och The Association of Investment Trust Companies, C-363/05, EU:C:2007:391, punkterna 32 och 34). Investeringar i värdepapper utgör således enbart en särskild form av de reglerade investeringarna.

61 Denna tolkning finner stöd i den omständigheten, att direktiv 2011/61, vilket på unionsnivå utgör ett ytterligare harmoniseringssteg med avseende på särskild statlig tillsyn av investeringar, även är tillämpligt på fastighetsfonder, vilket bland annat framgår av skäl 34 i det direktivet.

62 I detta sammanhang skulle det strida mot principen om skatteneutralitet att inte låta sådana fastighetsbolag som de som är aktuella i det nationella målet omfattas av undantaget i artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet enbart på grund av att de tillgångar dessa förvaltar är fastigheter.

63 När investeringar, oavsett om det är fråga om överlåtbara värdepapper eller fastigheter,

underkastas en jämförlig särskild statlig tillsyn föreligger nämligen en direkt konkurrens mellan dessa investeringsformer. I båda investeringsformerna är det avkastningen som är det viktiga för investeraren. Av fast rättspraxis framgår emellertid att principen om skatteneutralitet utgör hinder för att liknande och således konkurrerande tjänster behandlas olika i mervärdesskattehänseende (se dom *Wheels Common Investment Fund Trustees m.fl.*, C-424/11, EU:C:2013:144, punkt 21 och där angiven rättspraxis).

64 Den första frågan ska följaktligen besvaras enligt följande: Artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet ska tolkas så, att investeringsbolag, såsom de som är aktuella i det nationella målet, i vilka kapitalet sammanförs av flera investerare som står risken vid förvaltningen av de tillgångar som samlats i bolaget för att köpa, äga, förvalta och sälja fastigheter i syfte att uppnå en vinst som ska delas ut till samtliga andelsägare i form av utdelning, varvid andelsägarna även bereds vinning genom att deras andelar ökar i värde, kan anses utgöra "särskilda investeringsfonder" i den mening som avses i nämnda bestämmelse, under förutsättning att den berörda medlemsstaten underkastat dessa bolag en särskild statlig tillsyn.

Den andra frågan, avseende begreppet förvaltning

65 Den hänskjutande domstolen har ställt sin andra fråga för att få klarhet i huruvida artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet ska tolkas så, att begreppet förvaltning i den bestämmelsen även avser den faktiska förvaltningen av fastigheterna i en särskild investeringsfond, som har överlåts till tredje man.

66 Av skälen till begäran om förhandsavgörande framgår för det första att tredje man ska förstås som A, som helt har ansvaret för förvaltningen, inbegripet ledningen av de tre aktuella bolagen, och för det andra att den faktiska förvaltningen av fastigheterna omfattar i synnerhet uthyrning, förvaltning av de befintliga hyresavtalen, delegering till andra parter, samt kontroll av underhållet.

67 Det finns alltså anledning att pröva huruvida förvaltningen, i den mening som avses i artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet, enbart avser köp och försäljning av de berörda fastigheterna eller även den faktiska förvaltningen av dem.

68 Det följer av fast rättspraxis att de begrepp som används för att bestämma undantagen från skatteplikt i artikel 13 i sjätte direktivet ska tolkas restriktivt. Tolkningen av dessa uttryck måste dock vara förenlig med ändamålen med nämnda undantag och uppfylla kraven enligt principen om skatteneutralitet, vilken ligger till grund för det gemensamma systemet för mervärdesskatt. Således innebär denna regel om restriktiv tolkning inte att de ord som används för att definiera undantagen i nämnda artikel 13 ska tolkas på ett sådant sätt att undantagen förlorar sin verkan (se, bland annat, dom *Zimmermann*, C-174/11, EU:C:2012:716, punkt 22 och där angiven rättspraxis, och dom *Mapfre asistencia och Mapfre warranty*, C-584/13, EU:C:2015:488, punkt 26).

69 Domstolen har redan slagit fast att begreppet "förvaltning" av särskilda investeringsfonder i artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet är ett självständigt unionsrättsligt begrepp vars innehåll medlemsstaterna inte kan ändra (dom *Abbey National*, C-169/04, EU:C:2006:289, punkt 43).

70 Unionslagstiftaren har inte definierat detta begrepp.

71 Domstolen har dock preciserat att de transaktioner som avses med undantag för förvaltning av särskilda investeringsfonder är de som är specifika för verksamheten vid företag för kollektiva investeringar (dom *Abbey National*, C-169/04, EU:C:2006:289, punkt 63, dom *Deutsche Bank*, C-44/11, EU:C:2012:484, punkt 31, och dom *ATP PensionService*, C-464/12, EU:C:2014:139,

punkt 65). Vad särskilt gäller förvaltningstjänster som tillhandahålls av en extern förvaltare har domstolen slagit fast att dessa, vid en helhetsbedömning, måste anses utgöra en avgränsad enhet och bestå av funktioner som är specifika och väsentliga för förvaltningen av särskilda investeringsfonder (dom ATP PensionService, C?464/12, EU:C:2014:139, punkt 65).

72 Utöver portföljförvaltningsfunktionen utgör funktionerna avseende administrationen av själva företagen för kollektiva placeringar, såsom de som anges i bilaga II till direktiv 85/611 under rubriken "Administration", funktioner som är specifika för företag för kollektiva investeringar (dom ATP PensionService, C?464/12, EU:C:2014:139, punkt 66).

73 Domstolen har således redan funnit att inte bara förvaltningen av investeringar som innebär urval och överlåtelse av tillgångar som är en del av denna förvaltning, utan också verksamheter som administration och bokföring, och i synnerhet beräkning av avkastningen och värdet på andelarna eller aktierna i fonden, värdering av tillgångarna, bokföring, utarbetande av redogörelser för fördelning av intäkter, sammanställning av uppgifter för periodiska räkenskaper och deklarationer avseende skatt, statistik och mervärdesskatt samt sammanställning av avkastningsprognoser, omfattas av begreppet "förvaltning" av en särskild investeringsfond i den mening som avses i artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet (dom Abbey National, C?169/04, EU:C:2006:289, punkterna 26, 63 och 64, och dom ATP PensionService, C?464/12, EU:C:2014:139, punkt 68).

74 Domstolen har däremot också slagit fast att funktionen som förvaringsinstitut för företag för kollektiv placering eller rena materiella eller tekniska tillhandahållanden, såsom tillhandahållande av ett datasystem, inte omfattas av artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet (dom Abbey National, C?169/04, EU:C:2006:289, punkterna 65 och 71).

75 De regeringar som inkommit med yttranden anser att även om sådana fastighetsbolag som de som är i fråga i det nationella målet skulle betraktas som särskilda investeringsbolag, i den mening som avses i artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet, inbegriper begreppet förvaltning, i den mening som avses i nämnda bestämmelse, också investeringsförvaltning, det vill säga bland annat beslut och rådgivning i samband med köp och försäljning av tillgångar som utgör dessa investeringar, samt de tjänster som anges i bilaga II till direktiv 85/611 under rubriken "Administration". Rena materiella eller tekniska tillhandahållanden, såsom tillhandahållande av ett datasystem eller det berörda bolagets faktiska användning av fastigheterna, omfattas emellertid inte av nämnda begrepp.

76 X och kommissionen har däremot gjort gällande att den verksamhet som A utför åt sina tre kontrahenter och som beskrivs i punkt 19 ovan, omfattas av begreppet "förvaltning" av särskilda investeringsfonder. Alla denna verksamhet utförs i syfte att optimera förvaltningen av de fastigheter som utgör tillgångarna i de tre ovannämnda bolagen, och följaktligen i syfte att öka värdet av investerarnas andelar i fondföretaget.

77 I detta avseende konstaterar domstolen att den verksamhet som är specifik för ett fondföretag består av kollektiva investeringar av insamlat kapital (se, för ett liknande resonemang, dom GfBk, C?275/11, EU:C:2013:141, punkterna 22 och 24). I den mån som tillgångarna i en sådan fond består av fastigheter inbegriper dess specifika verksamhet således dels verksamhet som är knuten till urval, köp och försäljning av fastigheter, dels verksamhet som administration och bokföring, såsom framgår i punkt 73 ovan.

78 Den faktiska förvaltningen av fastigheterna är emellertid inte specifik för förvaltningen av en särskild investeringsfond, eftersom den går utöver de olika verksamheter som är knutna till de kollektiva investeringarna av det insamlade kapitalet. I den mån som den faktiska förvaltningen av fastigheterna är avsedd att bibehålla och öka värdet av de investerade tillgångarna, är dess syfte

inte specifikt för verksamheten i en särskild investeringsfond, utan det är inneboende i alla typer av investeringar.

79 Av det anförda följer att den andra frågan ska besvaras enligt följande. Artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet ska tolkas så, att begreppet förvaltning i denna bestämmelse inte avser den faktiska förvaltningen av fastigheterna i en särskild investeringsfond.

Rättegångskostnader

80 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

1) **Artikel 13 B d.6 i rådets sjätte direktiv 77/388/EEG av den 17 maj 1977 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter – Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund, i dess lydelse enligt rådets direktiv 91/680/EEG av den 16 december 1991 ska tolkas så, att investeringsbolag, såsom de som är aktuella i det nationella målet, i vilka kapitalet sammanförs från flera investerare som står risken vid förvaltningen av de tillgångar som samlats i bolaget för att köpa, äga, förvalta och sälja fastigheter i syfte att uppnå en vinst som ska delas ut till samtliga andelsägare i form av utdelning, varvid andelsägarna även bereds vinning genom att deras andelar ökar i värde, kan anses utgöra "särskilda investeringsfonder" i den mening som avses i nämnda bestämmelse, under förutsättning att den berörda medlemsstaten underkastat dessa bolag en särskild statlig tillsyn.**

2) **Artikel 13 B d.6 i sjätte direktivet 77/388 ska tolkas så, att begreppet förvaltning i denna bestämmelse inte avser den faktiska förvaltningen av fastigheterna i en särskild investeringsfond.**

Underskrifter

* Rättegångsspråk: nederländska.